

EUCCHARISTIA, TAJOMSTVO VIERY A LÁSKY

Homília zo 14. 4. 1960

Zelený štvrtok

83 Bolo pred veľkonočnými sviatkami. Ježiš vedel, že nadišla jeho hodina odísť z tohto sveta k Otcovi. A pretože miloval svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti...[250]Tieto slová svätého Jána čitateľovi jeho Evanjelia oznamujú, že v onen deň sa má udiat niečo veľké. Je to predslov nežný a dojímavý, paralelný s veršami zaznamenanými v rozprávaní svätého Lukáša: Veľmi som túžil –tvrdí Pán – jesť s vami tohto veľkonočného baránka skôr, ako budem trpieť.[251] Začnime s prosbou k Duchu Svätému, aby nás pripravil na pochopenie každého Ježišovho výrazu a každého gesta: lebo chceme žiť nadprirodzený život, lebo Pán nám prejavil svoju túžbu dať sa nám za pokrm našim dušiam a pretože uznávame, že jedine on má slová večného života.[252]

Viera nás vedie spolu so Šimonom Petrom vyznať: A my sme uverili a spoznali, že ty si Boží Svätý.[253] A je to viera, zliata s našou nábožnosťou, ktorá nás v tých nadpozemských momentoch nabáda napodobniť Jánovu odvahu: priblížiť sa k Ježišovi a skloniť hlavu na Majstrovu hrud',[254] ktorý vrelou láskou miloval svojich a – ako sme práve počuli – miloval ich až do krajnosti.

Každý pokus, čo i len zďaleka si nárokuje vysvetliť tajomstvo Zeleného štvrtka, javí sa ako nedokonalý. Nie je však ťažké sčasti vytušiť pocity Ježišovho srdca v spomínaný večer, posledný večer, čo strávil so svojimi pred obetou na Kalvárii.

Predstavme si čisto ľudskú skúsenosť lúčenia sa dvoch ľudí, ktorí sa milujú. Chceli by byť navždy spolu, no povinnosť – nech už je akákoľvek – ich núti rozlúčiť sa. Želali by si ostať navždy spolu – a nemôžu. Ľudská láska, akokoľvek veľká by bola, je obmedzená, a na svoje vyjadrenie musí použiť symboly: keď sa dvaja lúčia, darujú si niečo na pamiatku, možno fotografiu, no s takým ohnivým venovaním, že je prekvapujúce, že sám papier nezhorí. Viac nedokážu urobiť, lebo moc ľudí nesiahajú tak ďaleko, ako ich túžba.

Lenže čo nemôžeme my, to môže Pán. Ježiš Kristus, dokonalý Boh a dokonalý Človek, nezanecháva len symbol, ale skutočnosť: on sám zostáva. Odchádza k Otcovi, no zároveň zotrúva medzi ľuďmi. Nezanecháva nám tu obyčajný dar, ktorý v nás vzbudí spomienku naňho, nejaký obrázok, čo sa časom rozmaže a vybledne ako zožltnutá fotografia, úplne bezvýznamná pre tých, ktorí neboli hrdinami tej láskyplnej chvíle. Pod spôsobom chleba a vína je tu však skutočne prítomný on sám: so svojím Telom a so svojou Krvou, so svojou Dušou a so svojou Božskou prirodzenosťou.

Radost' Zeleného štvrtka

84 Ako dobre teraz chápeme pieseň, ktorú kresťania všetkých čias neprestajne spievajú na chválu Najsvätejšej Eucharistie:

Sviatosť tela tajomného

veleb jazyk, vd'ačne chvál'!

Veleb predrahá krv jeho,

ktorú za nás vylieva;

on, plod lona panenského,

slávny, dobrý, večný Pán.[255] Je nutné nábožne sa klaňať Bohu, z lásky k nám ukrytému v Eucharistii:[256] je to ten istý Ježiš Kristus, ktorý sa narodil z Panny Márie; ten istý, ktorý trpel a bol ukrižovaný; ten istý, ktorému z prebodnutého boku vytryskla krv a voda.[257]

Ó svätá hostina, pri ktorej prijímame Krista: slávi sa pamiatka jeho umučenia, duša sa naplňa milosťou a dostávame závdavok budúcej slávy.[258] Liturgia Cirkvi takto v krátkych slohách zhrnuje vrcholné kapitoly dejín túžobnej lásky, akou nás zahŕňa Pán.

Boh našej viery nie je vzdialenou bytosťou, ľahostajne pozorujúcou osudy ľudí: ich túžby, ich zápasy, ich úzkosti. Je to Otec, ktorý až tak miluje svoje deti, že posiela Slovo, druhú božskú osobu Najsvätejšej Trojice, aby sa stalo telom, zomrelo za nás a vykúpilo nás. Je to ten istý milujúci Otec, ktorý nás teraz nežne priťahuje k sebe prostredníctvom pôsobenia Ducha Svätého, prebývajúceho v našich srdciach.

Radost' Zeleného štvrtka vlastne pochádza odtiaľ: z poznania, že Stvoriteľ sa rozlieva láskou k svojim stvoreniam. Akoby nestačilo už toľko iných dôkazov jeho milosrdenstva, náš Pán Ježiš Kristus ustanovuje Eucharistiu, aby sme ho mohli mať vždy blízko pri sebe, pretože – nakoľko to vôbec môžeme pochopiť – ten, ktorý nič nepotrebuje, pohnutý láskou sa nechce zaobísť bez nás. Najsvätejšia Trojica si zamilovala človeka, pozdvihla ho do poriadku milosti a urobila ho na svoj obraz a podobu;[259] vykúpila ho z hriechu – z hriechu Adama, ktorý padol na celé ľudské pokolenie, ako aj z osobných hriechov každého jedného z nás – a túži skutočne prebývať v našej duši: Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok.[260]

Eucharistia a tajomstvo Najsvätejšej Trojice

85 Tento trojičný prúd lásky k ľuďom – lásky zo strany Najsvätejšej Trojice – sa najvznešenejším spôsobom zvečňuje v Eucharistii. Pred mnohými rokmi sme sa všetci v

katechizme učili, že Najsvätejšiu Eucharistiu môžeme považovať za Obetu a Sviatosť; a že táto Sviatosť sa nám predstavuje ako sväté prijímanie a ako poklad na oltári: vo Svätostánku. Eucharistickému tajomstvu Corpus Christi – Kristovho Tela, ktoré je prítomné vo všetkých Svätostánkoch sveta, venuje Cirkev osobitný sviatok: Sviatok Božieho Tela a Krvi. Dnes, na Zelený štvrtok, upriamime našu pozornosť na Najsvätejšiu Eucharistiu ako na obeť a pokrm, teda na svätú omšu a sväté prijímanie.

Hovoril som o trojičnom prúde lásky k ľuďom. A kde inde ho možno vidieť jasnejšie než vo svätej omši? Na tejto posvätnnej oltárnej obeť má účasť celá Svätá Trojica. Preto teda vo vstupnej modlitbe, v tichej modlitbe nad darmi a v modlitbe po svätom prijímaní tak rád opakujem slová eucharistickej modlitby: Skrze nášho Pána Ježiša Krista, tvojho Syna – čím sa obraciame k Otcovi –, ktorý je Boh a s Tebou žije a kraluje v jednote s Duchom Svätým po všetky veky vekov. Amen.

Vo svätej omši sa neustále vznáša modlitba k Otcovi. Kňaz zastupuje večného Kňaza, Ježiša Krista, ktorý je zároveň aj Obeťou. A pôsobenie Ducha Svätého vo svätej omši je takisto neopísateľné a nepochybné. «Mocou Ducha Svätého, píše svätý Ján Damascénsky, sa uskutočňuje premena chleba na Kristovo telo.»[261]

Toto pôsobenie Ducha Svätého sa jasne prejavuje vo chvíli, keď kňaz zvoláva Božie požehnanie na obetné dary: Nebeský Otče, priniesli sme obetné dary na tvoj oltár a vrúcne ťa prosíme, –posväť ich ohňom Ducha Svätého;[262] aby sa stali nepoškvrnenou obeťou, ktorá prinesie najsvätejšiemu Božiemu menu slávu, akú zasluhuje. Posvätenie, o ktoré prosíme, sa pripisuje Utešiteľovi, zoslanému nám skrze Otca i Syna. Činnú účasť Ducha Svätého v obeť uznávame, keď sa tesne pred svätým prijímaním modlíme: Pane Ježišu Kriste, Syn Boha živého, ty si z vôle Otca a za spoluúčinkovania Ducha Svätého svojou smrťou oživil svet...[263]

86 V oltárnej obeť je prítomná celá Najsvätejšia Trojica. Z vôle Otca a za spolupráce Ducha Svätého sa Syn obetuje vo vykupiteľskej obeť. Naučme sa stýkať sa s Najsvätejšou Trojicou, s Trojjediným Bohom: s tromi božskými osobami jednej podstaty, lásky a účinného posväcujúceho pôsobenia.

Ihneď po umytí rúk začne kňaz vzývať: Prijmi, Trojjediný Bože, túto obeť, ktorú ti prinášame na pamiatku umučenia, zmŕtvychvstania a nanebovstúpenia nášho Pána, Ježiša Krista. [264] A v závere svätej omše nasleduje ďalšia modlitba horlivej úcty voči Trojjedinému Bohu: Všemohúci Bože, prijmi pokornú obeť, ktorú ti tvoj nehodný služobník priniesol a nájdi v nej zaľúbenie; prosíme ťa, aby sa skrze tvoje milosrdenstvo stala obeťou na odpustenie pre mňa a pre všetkých, za ktorých bola prinesená.[265]

Svätá omša – opätovne zdôrazňujem – je úkonom božským, trojičným, nie ľudským. Kňaz, ktorý ju slávi, ju slúži ako Pánom poverený zástupca, prepožičiavajúci svoje telo a svoj hlas; nekoná v svojom mene, ale in persona et in nomine Christi – v osobe a v mene Krista.

Láska Najsvätejšej Trojice k ľuďom spôsobuje, že z prítomnosti Krista v Eucharistii plynú pre Cirkev a celé ľudstvo všetky milosti. Je to obeta, ktorú predpovedal prorok Malachiáš: Lebo od východu slnka až po západ veľké je moje meno medzi národmi a na každom mieste budú obetovať, budú prinášať môjmu menu obetu čistú.[266] Je to Kristova obeta, prinášaná Otcovi za spolupráce Ducha Svätého: obeta nekonečnej hodnoty, zvečňujúca v nás Vykúpenie – niečo, čo obety Starého zákona dosiahnuť nemohli.

Svätá omša v živote kresťana

87 Svätá omša nás takýmto spôsobom stavia pred základné tajomstvá viery, pretože je výslovným darom Najsvätejšej Trojice Cirkvi. A tak je zrejmé, prečo má byť svätá omša stredobodom a koreňom duchovného života kresťana. «Všetky ostatné sviatosti sú zamerané na ňu ako na svoj cieľ.»[267] Život milosti, ktorý sme dostali prostredníctvom krstu a ktorý v nás rastie, posilnený birmovaním, smeruje vo svätej omši k svojmu naplneniu. «Keď sa zúčastňujeme na Eucharistii, píše svätý Cyril Jeruzalemský, Duch Svätý nás duchovne zbožšťuje, čím nás nielenže formuje podľa Krista, ako to bolo pri krste, ale nás celkom pretvára, začleňujúc nás do plnosti Ježiša Krista.»[268]

Vyliatie Ducha Svätého pretvárajúce nás v Krista nám dáva povedomie Božích detí. Utešiteľ, ktorý je láska, nás učí, aby sme touto cnosťou nechali preniknúť celý náš život; a keď budeme s Kristom consummati in unum – dokonale jedno,[269] môžeme byť medzi ľuďmi tým, čo svätý Augustín videl v Eucharistii: „znak jednoty“ a „puto lásky.“[270]

Neprezradím nič nového, keď poviem, že niektorí kresťania majú o svätej omši len veľmi biednu predstavu; že pre ďalších je to len čisto vonkajší obrad, ak nie iba rýdza spoločenská konvencia. Je to tak preto, lebo naše úbohé srdcia sú schopné prežívať aj ten najväčší dar Boha ľuďom rutinne. Počas svätej omše, tejto omše, ktorú teraz slávime, pôsobí – opakujem – zvláštnym spôsobom Najsvätejšia Trojica. Odpoveď na toľkú lásku si z našej strany vyžaduje úplné odovzdanie, tela i duše: lebo vtedy počujeme Boha, hovoríme s ním, vidíme ho, požívame ho. A keď už slová nestačia, oživíme svoj jazyk spevom – Pange, lingua! –, nech pred celým svetom ohlasuje Pánove veľké skutky.

88 Prežívať svätú omšu znamená zotrvať v neustálej modlitbe a byť presvedčený, že pre každého z nás je to osobné stretnutie s Bohom: keď sa mu klaniame, chválime ho, prosíme ho, vzdávame mu vďaky, zadost'činíme za naše hriechy, očisťujeme sa a cítime sa byť v Kristovi zjednotení so všetkými kresťanmi.

Možno sme si niekedy položili otázku, ako sa môžeme Bohu odvd'áciť za toľkú lásku; možno sme aj zatúžili dostať jasne definovaný program kresťanského života. Riešenie je

jednoduché a prístupné všetkým veriacim: s láskou sa zúčastňovať na svätej omši a naučiť sa v nej stýkať s Bohom, pretože v tejto obete je obsiahnuté všetko, čo od nás Pán očakáva.

Dovoľte, aby som vám pripomenul to, na čom ste sa už mnohokrát zúčastnili: priebeh liturgických obradov. Ak ich budeme sledovať krok za krokom, je dosť možné, že Pán každému z nás odhalí, v čom sa má polepšiť, aké zlozvyky odstrániť a ako má vyzerat' naše bratské spolunažívanie so všetkými ľuďmi.

Kňaz pristupuje k Božiemu oltáru, k oltáru Boha, ktorý rozradost'uje našu mladost'. Svätá omša sa začína radostnou piesňou, pretože je tu prítomný Boh. Je to radosť, ktorá sa spolu s úctou a láskou prejaví aj pobožkaním oltára, symbolu Krista a pamiatky svätých: nevel'kého, ale posvätného miesta, pretože na tejto kamennej doske sa uskutočňuje sviatosť nekonečnej účinnosti.

Confiteor – úkon kajúcnosti, stavajúci nás pred našu nehodnosť; nie je to len nejaká abstraktná spomienka na vinu, ale veľmi konkrétne pripomenutie si našich hriechov a zanedbaní. Preto opakujeme: Kyrie eleison, Christe, eleison – Pane zmiluj sa, Kriste zmiluj sa. Keby odpustenie, ktoré potrebujeme, záviselo od našich zásluh, v tom okamihu by naše duše naplnil trpký smútok. My však z Božej dobroty dostávame odpustenie na základe Božieho milosrdenstva, a preto mu spievame na chválu: Gloria!– ved' len ty si Svätý, len ty si Pán, len ty si Najvyšší, Ježišu Kriste, s Duchom Svätým v sláve Boha Otca.

89 V tejto chvíli počúvame slová Písma: čítanie a Evanjelium, svetlá Ducha Svätého, ktorý k nám hovorí ľudskými slovami, aby náš rozum poznal a kontemploval, naša vôľa sa posilnila a naše skutky došli naplnenia. Lebo sme jeden ľud, ktorý vyznáva jednu vieru, jedno Verím; ľud, zhromaždený v jednote Otca, Syna a Ducha Svätého.[271]

Pokračujeme liturgiou Eucharistie, prípravou obetných darov: chleba a vína z práce ľudských rúk. Nie je to veľa, ale zato sprevádzané modlitbou: Prijmi nás, Bože, v duchu pokorných a v srdci skrúsených, a naša dnešná obeta nech nájde zalúbenie v твоjich očiach. A potom znovu prichádza pripomenutie našej úbohosti a túžba, aby všetko, čo sa prednáša Pánovi, bolo rýdze a očistené: Pane, zmy zo mňa moju vinu a očisť ma od hriechu.

Pred malou chvíľou, pred umývaním rúk, sme vzývali Ducha Svätého, prosiac ho, aby požehnal obetu, prinášajú jeho svätému menu. Po očisťovaní sa obraciame k celej Najsvätejšej Trojici, aby prijala obetné dary – Suscipe, Sancta Trinitas –, ktoré predkladáme na pamiatku života, smrti, zmŕtvychvstania a nanebovstúpenia Krista, ku cti Márie, vždy Panny a ku cti všetkých svätých.

Aby obeta bola na spásu všetkým, kňaz sa modlí: Orate, fratres... – Modlite sa, bratia a sestry, aby sa moja i vaša obeta zalúbila Bohu Otcu všemohúcemu. Ľud odpovie: Nech Pán prijme obetu z твоjich rúk na chválu a slávu svojho mena, na úžitok nám i celej svätej Cirkvi. Modlite sa, bratia – hoci by sa vás zhromaždilo len niekoľko; hoci by tu bol fyzicky prítomný iba jeden kresťan a hoci by tu bol len sám celebrujúci kňaz –, lebo ktorákoľvek svätá omša je všeobecnou obetou, vykupujúcou ľudí z každého kmeňa, jazyka, ľudu a národa.[272]

Vďaka spoločenstvu svätých získavajú všetci kresťania milosti z každej svätej omše, či už sa slávi pred stovkami ľudí, alebo kňazovi asistuje len jeden roztržitý miništrant. Nech je ako chce, pri svätej omši sa zakaždým spája nebo so zemou, aby spolu s Pánovými anjelmi zaznel spev: Sanctus, Sanctus, Sanctus... – Svätý, svätý, svätý...

Keď velebím a chválím Boha, robím to spolu s anjelmi: nepadne mi to zaťažko, lebo pri slávení svätej omše viem, že som nimi obklopený; klaňajú sa Najsvätejšej Trojici. Viem, že tu istým spôsobom zasahuje aj Panna Mária, vďaka jej dôvernému putu s Najsvätejšou Trojicou a aj preto, lebo je Kristovou Matkou podľa tela a krvi: Matkou Ježiša Krista, pravého Boha a pravého človeka. Kristus, ktorý sa počal v lone preblahoslavenej Panny bez prispenia muža, výlučne mocou Ducha Svätého, má tú istú krv ako jeho Matka: a túto krv obetuje vo vykupiteľskej obete na Kalvárii i vo svätej omši.

90 Takto so synovskou dôverou vstupujeme do Rímskeho kánonu eucharistickej modlitby, ktorá nášho Boha Otca volá: clementissime Pater – najlaskavejší Otče. Prosíme ho za Cirkvi a za všetkých v Cirkvi: za pápeža, za svoju rodinu, za našich priateľov i kolegov. A katolík so svojim univerzálnym srdcom prosí za všetkých ľudí, pretože nik nemôže zostať vylúčený z jeho apoštolskej horlivosti. Aby bola naša prosba vyslyšaná, s úctou spomíname na preblahosladenú Máriu, vždy Pannu, ako aj na hŕstku tých, ktorí ako prví nasledovali Krista a zomreli zaňho.

Quam oblationem... Blíži sa chvíľa premenenia. Teraz je to znova Kristus, ktorý vo svätej omši prostredníctvom kňaza koná: Toto je moje Telo... Toto je kalich mojej Krvi... Ježiš je s nami! Pri transsubstanciácii – premenení – sa opäť sprítomňuje nekonečné Božie bláznovstvo, diktované láskou. Keď dnes opäť nadíde tá chvíľa, nech každý z nás v tichosti srdca povie Pánovi, že už nás nič nedokáže od neho odlúčiť, že jeho bezbranná ochota ostať pod spôsobom chleba a vína – tak krehkým! – nás premieňa na dobrovoľných otrokov: Praesta meae menti de te vivere, et te illi semper dulce sapere – Daj, nech duch môj vždy len tebou sa živí, po sladkosti tvojej vždy je dychtivý.[273]

A sú tu i ďalšie prosby, lebo my ľudia sme takmer vždy naklonení o niečo prosiť: za našich zomrelých bratov a sestry, za seba samých. Sem sa zmestia aj všetky naše nevernosti a naše biedy. Breno je veľké, ale on ho chce niesť za nás a s nami. Kánon sa končí ďalším vzývaním Najsvätejšej Trojice: per Ipsum, et cum Ipso, et in Ipso... – Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi, máš ty, Bože Otče všemohúci, v jednote s Duchom Svätým všetku úctu a slávu po všetky veky vekov.

91 Ježiš je Cesta, je Prostredník; v ňom máme všetko, bez neho – nemáme nič. V Kristovi, ako nás to on sám naučil, sa osmeľujeme povedať Všemohúcemu Bohu Otče náš: on, čo stvoril nebo i zem, je tým milujúcim Otcom, ktorý od každého jedného z nás očakáva, že sa k nemu budeme neustále vracat', každý z nás ako jeho nový a zároveň ten istý márnotrpný syn či dcéra.

Ecce Agnus Dei... – Hľa, Baránok Boží...; Domine, non sum dignus... – Pane, nie som hoden... Chystáme sa prijať Pána. Keď si tu na zemi chceme uctiť nejakých ľudí, stretnutie s nimi sprevádzajú svetlá, hudba, slávnostné oblečenie. A na prijatie Krista do našej duše – ako sa máme pripraviť? Zamysleli sme sa niekedy nad tým, ako by sme sa zachovali, keby sme mohli prijímať len jediný raz v živote?

Keď som bol ešte dieťa, vôbec nebola rozšírená prax častého svätého prijímania. Spomínam si, ako sa ľudia zvykli na sväté prijímanie pripravovať: akú dôkladnú starostlivosť venovali duši i telu. Najlepší oblek, riadne učesané vlasy, čisté telo aj po fyzickej stránke, a azda aj zopár kvapiek kolínskej... Boli to malé nežnosti vlastné zamilovaným, nežnosťky duší jemných i silných, ktoré sa vedeli odplácať za lásku láskou.

S Kristom v duši sa svätá omša blíži k záveru: požehnanie v mene Otca i Syna i Ducha Svätého nás bude sprevádzať počas celého dňa, pri našej obyčajnej a prostej úlohe: posväcovať všetky ušľachtilé ľudské činnosti.

Účasťou na svätej omši sa naučíme mať vzťah s každou Božskou osobou: s Otcom, ktorý splodil Syna; so Synom, ktorý je splodený Otcom; s Duchom Svätým, ktorý z obidvoch vychádza. Keď sa stýkame s ktoroukoľvek z týchto troch Božských osôb, stýkame sa tak so samotným Bohom; a keď sa stýkame so všetkými tromi, s celou Svätou Trojicou, stýkame sa tak vlastne s jedným, jediným pravým Bohom. Milujte svätú omšu, deti moje, milujte svätú omšu. A k svätému prijímaniu pristupujte s dychtivou túžbou, aj keď máte v srdci chlad, aj keď nič necítite: prijímajte s vierou, nádejou a vrúcnou láskou.

Spoločenstvo s Ježišom Kristom

92 Nemiluje Krista, kto nemiluje svätú omšu a kto sa ju nesnaží sláviť v sústredení a pokojne, oddane a s láskou. Láska robí zamilovaných ohľaduplnými a jemnými; odhalí im, aby o ne dbali, niekedy veľmi malé detaily, ktoré sú ale zakaždým vyjadrením vášnivého srdca. Takýmto spôsobom sa máme zúčastňovať aj na svätej omši. Preto som mal vždy podozrenie, že tí, čo chcú, aby bola omša krátka a rýchla, svojím neelegantným postojom prezrádzajú, že ešte nepochopili, čo znamená Najsvätejšia obeta na oltári.

Láska ku Kristovi, ktorý sa za nás obetuje, nás vedie, aby sme si po skončení svätej omše našli niekoľko minút na osobné a dôverné poďakovanie, čo v tichosti srdca predĺži vďakyvzdanie, ktorým je Eucharistia. Ako sa však máme naňho obracať, ako sa s ním zhovárať, ako sa správať?

Kresťanský život nepozostáva z prísnych noriem, pretože Duch Svätý nevedie duše masovo, ale do každej jednej osobitne vkladá také predsavzatia, náklonnosti a vnuknutia, ktoré jej pomôžu pochopiť a plniť vôľu Otca. Myslím si však, že jadrom nášho rozhovoru s Kristom počas poďakovania po svätej omši môže byť často uvažovanie nad tým, že Pán je naším Kráľom, Lekárom, Učiteľom a Priateľom.

93 Je kráľom a prahne po kralovaní v našich srdciach Božích detí. No nepredstavujme si pritom žiadne ľudské kral'ovstvá; Kristus ani neovláda, ani sa nesnaží presadiť, lebo neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť.[274]

Jeho kráľovstvo je kráľovstvom pokoja, radosti, spravodlivosti. Kristus, náš kráľ, od nás nečaká len prázdne reči, ale skutky, pretože nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane, vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach.[275]

Je Lekárom a vylieči naše sebestvo, ak dovoľíme, aby jeho milosť prenikla až do hĺbky našej duše. Ježiš nás vystríhal, že najhoršou chorobou je pokrytectvo, pýcha, ktorá nás vedie k maskovaniu svojich vlastných hriechov. Voči lekárovi je nevyhnutná absolútna úprimnosť, úplné vyznanie pravdy a slová: Domine, si vis, potes me mundare – Pane, ak chceš – a ty vždy chceš –, môžeš ma očistiť.[276]Poznáš moje nedostatky, cítim tieto a tieto príznaky, trpím týmito ďalšími slabosťami. A jednoducho mu ukážeme svoje rany, a aj hnis, ak sa objaví. Pane, ty, ktorý si uzdravil toľko duší, daj, keď ťa mám v srdci alebo keď na teba hľadím vo Svätostánku, nech v tebe uznávam božského Lekára.

Je Učiteľom múdrosti, ktorú len on vlastní: ako bezhranične milovať Boha a v ňom všetkých ľudí. V Kristovej škole sa naučíme, že náš život nepatrí nám: on sám odovzdal svoj život za všetkých ľudí a ak ho chceme nasledovať, musíme pochopiť, že ani my si nemôžeme privlastňovať ten náš sebecký, bez účasti na bolestiach druhých. Náš život patrí Bohu a mali by sme ho stráviť v jeho službe, preukazovaním veľkorysej starostlivosti o duše a slovom i príkladom ukazovať hĺbku náročnosti kresťanského povolania.

Ježiš očakáva, že v sebe budeme živiť túžbu získať túto múdrosť, aby nám mohol zopakovať slová: Ak je niekto smädný..., nech príde ku mne a nech pije.[277] A my mu odpovieme: Nauč nás zabudnúť na seba, aby sme mohli myslieť na teba a všetky duše. Takto nás náš Pán s pomocou svojej milosti povedie vpred, ako keď sme sa v detstve učili písať. Spomínate si na prvé klikyháky vášho detstva, keď nám učiteľ viedol ruku? A potom začneme zakúšať šťastie z prejavovania svojej viery – čo je ďalší Boží dar – jasnými ťahmi kresťanského konania, z ktorého budú môcť všetci vyčítať veľké Božie skutky.

Kristus je Priateľom, skutočným Priateľom s veľkým písmenom: Vos autem dixi amicos – Nazval som vás priateľmi[278] – hovorí. Nazval nás priateľmi a sám urobil prvý krok; zamiloval si nás prvý. Svoju lásku však nevnučuje, ponúka ju. Preukazuje ju tým najjasnejším znakom priateľstva: Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov.[279] Bol priateľom Lazára a zaplakal preňho, keď ho videl mŕtveho: a vzkriesil ho. Keď vidí, že sme vlažní, znechutení, možno ustrnutí v našom vnútornom živote, ktorý vyhasína, jeho plač bude pre nás životom: Priateľu, hovorím ti: vstaň a choď,[280] vyjdi z toho biedneho života, ktorý nie je životom.

94 Naše rozjímanie zo Zeleného štvrtka sa chýli ku koncu. Ak nám Pán pomohol – a on je vždy ochotný, stačí, keď mu otvoríme svoje srdce –, budeme cítiť naliehanie odpovedať mu na to, čo je najdôležitejšie: na lásku. Budeme vedieť šíriť túto lásku medzi ostatnými ľuďmi, životom služby. Dal som vám príklad[281] – nalieha Ježiš, obracajúc sa na svojich učeníkov potom, ako im pri Poslednej večeri umyl nohy. Vyžeňme zo svojho srdca pýchu, ctižiadostivosť a túžbu mať navrch, a potom v nás i vôkol nás zavládne pokoj a radosť, prameniace z našej osobnej obety.

Na záver sa ako deti s láskou obrátme k Panne Márii, Božej Matke a našej Matke. Prepáčte, že uvediem ešte jednu spomienku z detstva. Týka sa obrazu, ktorý sa veľmi rozšíril v mojej vlasti potom, čo svätý Pius X. zaviedol prax častejšieho svätého prijímania. Obraz znázorňoval Pannu Máriu, ako sa klania Najsvätejšej sviatosti. Dnes, tak ako vtedy

a tak ako vždy, nás Božia Matka učí stýkať sa s Ježišom, rozpoznávať ho a stretávať sa s ním v rozličných okolnostiach dňa, avšak osobitným spôsobom v tom výsostnom okamihu, keď sa čas spája s večnosťou: v obete svätej omše. Ježiš tu gestom večného kňaza priťahuje všetko k sebe, aby to skrze *divino afflante Spiritu* – dych Ducha Svätého, preniesol pred tvár Boha Otca.

[250] Jn 13, 1.

[251] Lk 22, 15.

[252] Jn 6, 68.

[253] Jn 6, 69.

[254] Porov. Jn 13, 25.

[255] Hymnus *Pange lingua*.

[256] Porov. sv. Tomáš Akvinský, hymnus *Adoro te devote* – *Klaniam sa ti vrúcne*.

[257] Porov. *Ave verum corpus*.

[258] Hymnus *O sacrum convivium*.

[259] Gn 1, 26.

[260] Jn 14, 23.

[261] Sv. Ján Damascénsky, *De fide orthodoxa*, 13 (PG 94, 1139).

[262] Rímsky misál, *Modlitba nad obetnými darmi*.

[263] Rímsky misál, *Lámanie chleba*.

[264] Rímsky misál, *Ofertórium*.

[265] Rímsky misál, *modlitba pred požehnaním*.

[266] Mal 1, 11.

[267] Sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologiae* 3, 65, 3.

[268] Sv. Cyril Jeruzalemský, *Catecheses*, 22, 3.

[269] Jn 17, 23.

[270] Sv. Augustín, *In Ioannis Evangelium tractatus*, 26, 13.

[271] Sv. Cyprián, *De dominica oratione*, 23 (PL4,553).

[272] Zj 5, 9.

[273] Sv. Tomáš Akvinský, hymnus *Adoro te devote*.

[274] Mt 20, 28.

[275] Mt 7, 21.

[276] Mt 8, 2.

[277] Jn 7, 37.

[278] Jn 15, 15.

[279] Jn 15, 13.

[280] Porov. Jn 11, 43; Lk 5, 24.

[281] Jn 13, 15.